

Spremembe Kodeksa novinarjev Slovenije sprejete na skupščinah sindikata in društva novinarjev Slovenije. Spremembe začnejo veljati z dnevom objave 5. 11. 2019.

Elektronske publikacije

Po 16. členu se doda novi 16a. člen, ki se glasi:

16.a člen

Odgovorni urednik odgovarja za pregledno dopolnjevanje in popravljanje vsebin spletnih medijev ter oblikuje pravila. Ko novinar ali urednik popravi napako, mora biti poseg označen tako, da je razvidno, kakšna je bila napaka. Ko prispevek zgolj dopolni z novimi informacijami, mora biti razviden čas zadnje spremembe.

Obrazložitev: Novi 16.a člen izhaja iz [Priporočila o sledenju spreminjanja in odstranjevanja že objavljenih prispevkov v spletnih medijih](#), ki ga je sprejelo razsodišče, kjer je tudi natančno obrazloženo.

Splošne etične norme

V 17. členu se doda novi drugi odstavek. Člen se v celoti glasi:

* Novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti in se izogiba senzacionalističnemu in neupravičenemu razkrivanju njegove zasebnosti v javnosti. Poseg v posameznikovo zasebnost je upravičen le, če javni interes pretehta nad spoštovanjem njegove zasebnosti. Pri poročanju o javnih osebnostih in tistih, ki želijo dobiti moč in vpliv ter vzbujati pozornost, je pravica javnosti do obveščenosti širša. Novinar se mora zavedati, da lahko z zbiranjem ter objavo informacij, fotografij in posnetkov škodi posameznikom, ki niso vajeni medijske in javne pozornosti.

Posebej mora biti obziren pri omembi imen, objavi fotografij in posnetkov udeležencev nesreč in storilcev ter žrtev kaznivih dejanj.

Obrazložitev: Odstavek, ki je dodan 17. členu, je bil v kodeksu do zdaj del 18. člena, ki pa je v novem besedilu izčiščen in določa le domnevo nedolžnosti. 17. člen v kodeksu opredeljuje pravico do zasebnosti in omogoča tehtanje med pravicami. Ker se v praksi pritožbe, ki zadevajo posege v zasebnost, najpogosteje nanašajo na poročila o nesrečah in kaznivih dejanjih, je navodilo novinarjem o posebni pazljivosti v teh primerih dodano v 17. člen.

18. člen

Novinar upošteva, da nihče ni kriv, dokler to ni ugotovljeno z odločitvijo pristojnega organa. Kadar odločitev ni dokončna ali pravnomočna, mora novinar na to opozoriti.

Obrazložitev: Drugi stavek 18. člena je v praksi povzročal težave, saj je mešal domnevo nedolžnosti z objavo imen in fotografij udeležencev nesreč in predkazenskih postopkov. Razsodišče se je redno spraševalo, ali naj prvi in drugi del člena razume ločeno ali v povezavi, zato predlaga, da se 18. člen spremeni tako, da obravnava le domnevo nedolžnosti.

Omejiti domnevo nedolžnosti le na poročanje iz pravosodja ali na pravnomočno obsodbo je preozko. Ustava RS v 27. členu pravico domneve nedolžnosti veže na vse oblike kaznovanja (kdor je obdolžen kaznivega ravnanja ...), saj si lahko kaznovan tudi upravno (policija, inšpekcije, davkarija in podobno)

ali civilno (v primeru kršitev pogodb ali obveznosti iz različnih delovnih razmerij), zato je dikcija 18. člena zdaj natančnejša in vsebuje domnevo nedolžnosti v različnih postopkih, vključuje pravnomočnost in dokončnost odločitev pristojnih organov. Dodani drugi stavek pa novinarja napotuje k pravilni uporabi domneve nedolžnosti.

19. člen

Novinar mora posebno obzirnost pokazati pri objavi fotografij in posnetkov, zbiranju informacij in poročanju o otrocih in mladoletnikih, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o pripadnikih drugih ranljivih skupin.

Obrazložitev: V ta člen so po novem vključene le ranljive skupine, brez oseb, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, ki so zdaj del 17. člena.

22. člen

Novinar v prispevkih o spolnih zlorabah in družinskih tragedijah ne sme razkriti identitete žrtev in njihovih svojcev, identitete storilcev ne sme razkriti, kadar bi s tem razkril identiteto žrtev. Enako velja za prispevke o drugih kaznivih dejanjih, če so vanje vpleteni mladoletniki. Identiteto lahko razkrije s soglasjem polnoletne žrtve.

Obrazložitev: Pri odraslih žrtvah hudih kaznivih dejanj se je v praksi razsodišča izkazalo, da absolutna prepoved v nekaterih primerih ne vzdrži (javne osebe, v primeru atentata na politika, hujšega kaznivega dejanja s področja gospodarskega kriminala ...). Odrasle žrtve in storilce ostalih kaznivih dejanj zato zdaj obravnava 17. člen, ki predvideva tehtanje med škodo, povzročeno s posegom v zasebnost, in javnim interesom, in ne več absolutne prepovedi.

Razsodišče pa je predlagalo, da bi v 22. člen dodali popolno prepoved razkritja identitete žrtev in njihovih svojcev ter identitete storilcev, če bi z razkritjem njihove identitete razkrili tudi identiteto žrtve, ko gre za kazniva dejanja v katera so vpleteni mladoletniki, kar izhaja tudi iz prakse razsodišča. Ostaja pa prepoved za primere spolnih zlorab in družinskih tragedij.

Konflikti interesov

24. člen

Če je novinar vpleten v dogodke, o katerih poroča, in je v konfliktu interesov, mora to razkriti ali se iz poročanja izločiti.

Obrazložitev: Beseda oziroma je nadomeščena z ali, saj kodeks dejansko predlaga dve možnosti: razkritje ali izločitev, zato je nova dikcija bolj natančna.

Pravice novinarjev in razmerja do javnosti

28. člen

Novinar ima pravico zavrniti delo, ki je v nasprotju s tem kodeksom in profesionalnimi standardi novinarskega poklica.

Obrazložitev: Iz 28. člena je črtana navedba »ali z njegovim profesionalnim prepričanjem«. Profesionalni standardi so nekaj objektivnega in normiranega, prepričanje pa je lahko tudi osebne narave.

29. člen

Nihče ne sme novinarju brez soglasja pomensko spremeniti ali predelati prispevka. Novinar ima pravico podpisovati svoje prispevke. Ni ga mogoče podpisovati brez njegove vednosti ali proti njegovi volji.

Obrazložitev: Črta se beseda umakniti, saj urednik mora imeti pravico, da brez soglasja novinarja umakne novinarski prispevek. Dodatek »svoje prispevke« je redakcijske narave in le bolj jasno določa, da seveda nima pravice podpisovati tujih prispevkov.

Izjeme:

Uporaba izjem, ki jih dopuščajo 13., 14. in 17. člen in posegajo v pravice drugih in glede katerih mora novinar pridobiti mnenje odgovornega urednika, je razširjeno še na 12. člen. Novinar se mora z odgovornim urednikom posvetovati tudi o uporabi nedovoljenih načinov zbiranja informacij.

Obrazložitev: Nedovoljeni načini zbiranja informacij posegajo v pravice drugih in so v določenih primerih lahko tudi kaznivi, zato razsodišče meni, da se mora novinar pred uporabo takšnih metod nujno pogovoriti z odgovornim urednikom.